

► Haar levensverwachting was 1 jaar, dat is 12 jaar geleden

Lenneke heeft kanker en zou

Elke dag horen zo'n zestig mensen in Nederland dat ze kanker hebben en dat de ziekte al is uitgezaaid. Lenneke de Mooij was 57 toen zij die diagnose kreeg. Ze wordt volgende week 69. „Mensen zeggen het natuurlijk niet letterlijk, maar je voelt hun gedachten: Jij zou toch doodgaan?”

Hans Nijenhuis
Rotterdam

Lenneke de Mooij keek vanuit haar ziekenhuisbed naar *The Voice* toen een arts het doodvonnis kwam brengen. Het was vrijdagavond 18 september 2014, ze weet het nog precies. De dag ervoor was ze op aandringen van collega's weer naar de huisarts gegaan. Zelf aarzelde ze even: ze was tenslotte al twee keer bij de huisarts geweest.

„Ik was een poosje aan het hoesten en had twee keer een antibioticakuur gekregen”, vertelt ze. Maar het hielp niet. Die nacht had ze zittend moeten slapen omdat ze zo enorm benauwd was. Dus weer naar de huisarts. Die besloot dat ze toch maar naar het ziekenhuis moest voor een foto. En die wees uit: drie liter water in Lenneke haar rechterlong.

Nader onderzoek nog dezelfde dag leidde tot de diagnose dat ze hoogstwaarschijnlijk eierstokkanker met uitzaaiingen in de longen had. „U bent ongeneeslijk ziek, zei de dokter. Het enige dat ik kon denken was: Ik ga dood. Ga ik de kerst nog wel halen?” Later vroeg ze naar haar levensverwachting: „U moet denken aan een jaar.”

Een ongeneeslijk zieke patiënt wordt natuurlijk niet meteen opgegeven. Zo'n patiënt krijgt een behandeling om de ziekte zo veel mogelijk te remmen, het leven zo lang mogelijk te rekken en het leven vooral zo leefbaar mogelijk te maken. Lenneke figureert ook in het rapport dat het Integraal Kanker Centrum Nederland vandaag

uitbrengt over de zorg aan mensen met uitgezaaide kanker. Het centrum dringt aan op meer open gesprekken over wat na zo'n diagnose het beste is, hoe lastig dat soort gesprekken ook kunnen zijn.

Neem Lenneke, wat moest zij nu? Lenneke werkte met hart en ziel bij een zorginstelling, maar blijf je dat echt doen totdat je er letterlijk bij neervalt? „Ik had gelukkig een heel fijne werkgever, die zei: Kom en ga maar wanneer je wilt.” Dus behalve werken ging ze dingen regelen. Zoals haar uit-

Mam, je bent er toch nog als ons jongetje wordt geboren? Dat vond ik zo moeilijk

– Lenneke de Mooij, kankerpatiënt

vaart. „Ik had een heel goede band met onze predikant en met hem heb ik de dienst doorgenomen, en met mijn man en kinderen heb ik er natuurlijk over gesproken.”

Lenneke heeft drie zoons. Ze besloot met elk van hen een moeder-zoon trip te maken. Dat was fijn om te kunnen doen. Twee van haar schoondochters waren in verwachting. „De vrouw van mijn oudste zoon was uitgerekend in maart en hij vroeg: mam, je bent er toch nog wel als ons jongetje wordt geboren? Dat vond ik zo moeilijk. Wat moet je zeggen?”

Inmiddels weet ze dat ze had kunnen zeggen: Ja hoor, dan ben

ik er nog! Want Lenneke is er nog steeds, acht kleinkinderen heeft ze inmiddels. Ze is een doorlever, zoals dat in het medisch jargon heet. Volgens de statistiek had ze al dood moeten zijn, artsen hebben haar al twee keer gezegd dat ze niet beter kon worden: drie jaar na

de oorspronkelijke diagnose namelijk nog een keer toen er nieuwe uitzaaiingen waren gevonden. Maar toch, ze is er nog. Het komt vaker voor.

Onbezorgd is zo'n leven natuurlijk niet. Lenneke leeft van controle naar controle, elk half jaar is

het toch weer spannend. Maar, zegt ze: „Mijn man heeft ook kanker. Je went eraan.”

Wat niet went, is het ongemak en schuldgevoel. Ongemak: „Mensen zeggen dat natuurlijk niet letterlijk, maar je voelt hun gedachten: Jij zou toch doodgaan? Dan

FORMATIE

Verkenner Koolmees onder tijdsdruk:

Met nog twaalf uur te gaan moet kabinetsverkenner Wouter Koolmees vandaag een weg zien te vinden uit de impasse in de gesprekken die moeten leiden tot een nieuw kabinet. Welke list verzint Koolmees?

Vooralsnog wijkt geen van de partijleiders, althans, voor de tv-camera's. Vandaag, uiterlijk 19.00 uur, heeft hij op papier gezet welke partijen aan de kabinetsformatie moeten beginnen. Maar een krap weekje van gesprekken maakt duidelijk: dat gaat niet meevallen.

Vrijdag zette Koolmees de leiders van VVD en GroenLinks-PvdA onder druk, maar dat mocht

niet baten. Ook een sessie tussen de voormannen van D66 en JA21 haalde niets uit. En na een weekend van 'veel gebel en gesprekken', bleek gistermorgen nog niemand uit zijn/haar schuttersputje te zijn gekropen.

Ter illustratie: VVD-leider Dilan Yesilgöz ging ook naar de verken-

Mijn inzet blijft om toe te werken naar een meerderheidskabinet

– Rob Jetten, partijleider D66

ner voor een tweede afspraak, maar of dat nieuwe inzichten opleverde? „Nee, voor mij niet.” En ook D66-leider Rob Jetten blijft er gestaald in zitten. Hij wil 'liever niet' met JA21 in een kabinet en zei dat omfloerst: „Mijn inzet blijft om toe te werken naar een meerderheidskabinet.” Ofwel, een coalitie met JA21 levert dat niet op, want zo'n verbond komt tot 75 zetels, net geen meerderheid.

De balans van Koolmees is deze: opties zijn er genoeg, maar iedereen werpt bezwaren op. Althans, voor de tv-camera's. VVD-leider Dilan Yesilgöz houdt al dagen staande dat ze een coalitie van D66, VVD, CDA en Groen-

▲ Verkenner Wouter Koolmees tijdens een pauze in de Tweede Kamer. Gaat hij eerst met D66 en CDA gesprekken voeren? FOTO ANP